

La poma escollida

Joan Tena

Estic cansada. Cansada d'estar-me aquí dalt, pal plantada, sense veure el mar, tan sola... cansada de veure passar cada dia tots aquests pixapins, passavolants i turistes que des de fa tants anys omplen les cases d'en Tiago i Deering. «Vigila! No t'acostis tant o sonarà l'alarma.» «Verge santa, i tu ara vols una selfie, ves i no molestis!» Quin invent del dimoni! N'estic tipa d'aquests visitants que van d'aquí cap allà sols buscant el millor encaix per a la foto que després penjaran a les xarxes. A estones em posaria a cridar i els faria tots fora. Sort en tinc que no m'estic al mirador, perquè allò sí que és un no parar de pesats... Enyoro les visites de la gent elegant de Barcelona i de nord enllà, que venien per conèixer el projecte de museu nacional que volia crear Deering amb l'assessorament d'en Miquel. No s'havia vist enlloc una cosa semblant. Esclar que l'americà més pensava a superar l'obra d'en Rusiñol que res, perquè li envejava tant el Cau que fins li havia volgut comprar. Quina barbaritat! Aquí em passo tantes hores recordant, no tinc res millor a fer... Quan en Casas em va voler fer aquest retrat, regal de noces, em vaig sentir la dona més guapa del món. Quin goig que faig amb el *renard* al coll i el maniguet de conjunt, la Punta al fons, les barques, la platja... com que sóc sitgetana, em va pintar un rerefons molt adequat. Em va saber retratar com una gran senyora, l'esposa d'un il·lustre, perquè llavors en Miquel ja se l'havia guanyada la bona fama i el cridaven d'arreu, dels 4 Gats, Pèl & Ploma, La Vanguardia, l'enciclopèdia Espasa... N'estic molt, del quadre, és el més elegant d'aquesta sala on m'estic. Vaig optar pel mig dol perquè ja havien passat prop de quatre anys des de la mort del meu estimat Ricard... Ho va fer tan bé en Casas que al cap dels anys li'n vaig demanar la parella. «Perquè en Miquel també es mereix un retrat com el meu», li vaig dir un dia. I sí, li va fer. Tots dos elegantíssims. Ell amb barret, *trajo* fosc i gavardina. Els ulls una mica tristos que compensava amb aquell posat d'home segur d'ell mateix. Res de *la mano en el pecho*, ell treu pit i sosté un cigar havà, d'aquells que es comprava llavors que les coses ens anaven tan bé... Fa anys que espero que me'l posin aquí al costat i em faci companyia en aquesta sala on m'estic ara tota sola. No entenc per què costa tant portar-lo. Què hi fa en aquella casa on s'està ara, que segur que ni se'l miren i molts ja no deuen saber ni qui és aquell senyor que fuma amb posat de pinxo... Va costar anys i panys que *El Sitges del segle XX* vingués a completar la decoració de l'antiga cerveseria. El tenien en un magatzem del MNAC quan aquí ens feia tanta falta per a poder mostrar l'obra de tots aquells *pintamones* que van voler decorar el cafè d'en Cuca després de la reforma de finals de segle. Em direu, «Si ja el tens allà a la vora, en Miquel, que et porta de bracet.» Aquella gosadia que va tenir de pintar-me aquell estiu, quan era quasi una nena, sols tenia setze anys, i ell al costat, que em doblava l'edat... Ens va pintar de bracet quan a casa no volien ni sentir-ne a parlar d'ell, encara que fos amic d'en Tiago. Havia arribat de París amb fama de vividor, pare solter, amb una dona que feia de model per a quadres pecaminosos i amant d'uns quants penques de Montmartre. «I què vol ara aquest de nosaltres? Què ha vingut a fer a Sitges?», deia la gent que se'l trobava per tot, al cafè, al Cau, a L'Eco... fins es va clavar en aquella polèmica sobre el color que

havien de tenir les cases de Sitges, perdó, de la blanca Súbur, que aquest era el sobrenom que tenia i no el volien perdre amb els colors extravagants amb què es pintaven les cases noves que seguien «*una tradición importada de las grandes poblaciones*», deien, «que aquí no toca», s'exclamaven. I llavors se li va ocórrer escriure allò de «*las casas blancas y los ojos negros*»... i que els ulls negres eren els meus, que se'n va enamorar sols de veure'm, perquè era el tipus de dona sitgetana de què parlaven fins les guies turístiques alemanyes. Que ell ho havia llegit i en buscava una d'aquelles belleses... Em va trobar a mi i em va pintar amb aquella ombrel·la vermella que focalitza l'atenció al quadre. Ho va fer perquè tothom s'hi fixés i sabés que era jo l'escollida. Però la gent no m'hi reconeix... A casa, la mare no ho va saber, llavors, que tenia un pretendent. Li hauria donat un disgust de mort! Jo, una jove de casa bona, filla única i òrfena de feia poc, embolicada amb un pare solter, ni pensar-ho! Van passar els anys, jo em vaig casar amb un bon partit, vaig tenir dos fills... Ell es va fer un nom en el món de l'art. El seu talent en tantes facetes de l'art li va obrir moltíssimes portes, encara que de vegades alguna també es tancava per aquell seu caràcter tan difícil. Fins la Lluïsa el va apartar d'en Tiago quan decidiren reconciliar-se... Però que poc que em va durar a mi l'alegria. Se'm van morir els dos Ricards, el marit i després el filllet... Llavors, vídua com era i amb un xiquet que em quedava, la família ja no va posar cap inconvenient quan en Miquel se'm va tornar a posar bé i m'hi vaig avenir... Ara sí, ens vam poder casar, en Miquel i jo, passat el dol de rigor. Un casament de cine, comiat de solter organitzat pels amics artistes, convit al monestir de Sant Benet que llavors era residència dels Casas, viatge de nuvis a Europa i un bon regal del míster. Va ser una època esplèndida, com que en Miquel treballava per als americans i eren tan rics, nosaltres vam poder aprofitar-nos-en... Jo vaig ser beneïda amb dues criatures més i una casa preciosa que em va fer en Miquel aquí a Sitges, regal del míster també, perquè ja no hi volíem viure més a Barcelona. Llàstima que li haguérem de tornar quan s'enemistaren! Van ser anys bons per a tots nosaltres i la nostra família. Tots vinculats amb els americans i els seus diners i projectes. Fins vam col·locar la Pelegrina, la meva germana petita, de majordoma a cals Deering... Amb la Marion no ens vam avenir mai massa. Era una dona difícil, gelosa de totes les altres dones, fins d'aquella parella sàfica que va venir per decorar el Maricel. Aquelles donotes ho van revolucionar tot. On s'és vist, dues dones vivint com un matrimoni! Això sols podia passar a Amèrica, aquí nooooo. I ara, mira tu, el poble n'és ple de parelles contra natura. I la fama que s'ha guanyat de Capital Gai de la Mediterrània. Si fins un Gai Ferrat demanen! I ho justifiquen dient que ja tenen gairebé cent anys d'història a Sitges, i que per tant, bé es mereixen un espai de memòria. Ja tenen pensat el lloc i tot, allà al xic-golf, i que hi plantaran a l'entrada aquells cabeçuts que es van quedar arraonats a l'Agrupa i que representen dos senyors turistes (potser el Mister Smith i el Monsieur Dupont de la cançó?). Si tinguéssim un alcalde desviat, vull dir de la colla pessigolles, segur que els ho concediria... Au va, on anirem a parar, que ja no el reconec el poble, que ens l'han girat com un

mitjó! I tantes cases per tot, que no ens queda més que una vinya, la de l'Hospital! I la gent, si ja no en queden de sitgetans com jo, vull dir STV, que ara hi ha gent d'arreu, que no els entens quan parlen perquè ja no són els *americanos* d'*antes* i les seves dones cubanes, que ara venen fins de les antípodes! Perquè abans els forasters eren de Barcelona, com en Miquel i en Tiago, i com a molt, algun vingut de Cuba, perquè l'illa havia estat colònia espanyola i això ja els donava carta d'identitat. Quan van arribar en Casas i en Deering, allò ja va ser l'*acabose*. Però esclar, era tan ric que li ho van consentir tot, fins comprar l'hospital de tota la vida. I era genial perquè ens en va fer un de nou i tots ben contents. I ens va arranjar tot aquell racó de la placeta de Sant Joan, que és una meravella. Tothom hi bada quan hi és i veu l'obra tan ben feta d'en Miquel. Perquè els diners eren de l'americà però tota la feina va ser d'en Miquel... Trobo a faltar els amics, en Ramon i la Júlia, en Tiago i la Lluïsa, l'Enric i el Joaquim, en Picasso i en Romeu, i el més troners i extravagants, el Smith, l'Andreu i la Laura, i les festasses que hi fèiem, i els concerts, i tants bons moments que hi vam viure... Per aquí ara sols passen fantasmes, cada dia més, de tots colors, *modos* i maneres... Per sort de tots, la majoria ens vam estalviar la guerra, aquella salvatjada del 36. Aquell maleït accident ho va trastocar tot, en mala hora vaig consentir d'acompanyar la Feli a Santa Fe. Volia menjar la mona a cals Puig de Galup, que feia dies que els devia una visita... Em va destrossar la vida, me la va arrabassar sencera aquell maleït accident. Sort que en Joan no va patir danys. No hauria suportat perdre un altre fill. Pobre Miquel, feia poc més d'un mes que havíem enterrat en Casas i llavors jo. I encara que amb en Ramon ja feia temps que l'amistat s'havia acabat, des del trencament amb Deering, suposo que el sentiment d'un món que s'acabava l'havia de tenir igual. En Tiago ja feia tres anys que era mort, sols quedava en Clarasó d'aquella colla bohèmia per a fer-li companyia. Pobret meu, tant de patiment... al cap de dos anys li va fallar el cor i ja el tenia aquí, a l'altra vida, fent-me companyia... De vegades és dolorós remuntar el corrent dels records. Quan penso en els meus fills, ells sí que van patir la guerra. El gran, Josep, va fer de practicant a l'hospital de sang que van muntar allà al Terramar Palace... Miquel es va trastocar mooolt. Pobre fill meu, no entenc què li va passar. Per més difícil que fos conviure amb aquella plaga de franquistes... Es posà una camisa blava i es dedicà a tirar a matar, amb ploma verda de tinta vermella. Actuà com a testimoni acusatori en depuracions de catalans que havien estat amics de son pare i que ell havia conegut i admirat com en Fabra, Riba, Casals, Macià, Companys... o Folch i Torres, a qui van portar a judici perquè havia volgut salvar obres d'art durant la guerra. I en Miquel hi va declarar en contra! Fins escriví contra en J. M. Massip... esclar que el pitjor va ser la desmemòria de la transició. Abans de morir i acabat ja formalment el franquisme, l'Ajuntament va atorgar-li la Ploma d'Or pel conjunt de la seva "notable obra". I encara no li han retirat els honors. Quina vergonya. I així anem fent la història, que no, que no n'aprenem! Quantes coses més haurem de veure... però «¿què hi fa d'anar caient si ens n'enduem l'amor?»